

IFJÚ ÉVEK

KERESZTREJTVÉNY.

(Beküldte: Emich László.)

(5 pont).

1		2	3	4	5		6
		7					
8	9		10				11
12		13			14		
15					16		
17			18	19		20	
		21			22		
23							

Vízszintes: 1. Osztrák uralkodóház. 7. I.... (fiatalúr más szóval). 8. Tiltószó. 10. Vallásrövidítés. 11. Ékezetten télen esik. 12. Dbt. 14. Hegedűn is van. 15. Nem parasztos. 16. É közbeszúrásával délben esszük. 17. ...-sár. 18. Rag. 20. Azonos magánhangzók. 21. Ajtó franciául (fonétikusan). 23. Délamerikai város.

Függőleges: 1. Ázsiai hegy. 2. Bf. 3. Híres magyar futó. 4. Aki nem tanul ...-ik. 5. Ékezet-hibával óra németül (fonetikusan). 6. Olasz festőművész. 9. Spanyol folyó. 11. A hét vezér egyike. 13. Személyes névmás. 14. Népies megszólítás. 18. Vessző. 19. ...-ka leány-név. 21. Pn. 22. ...-nító.

BETŰREJTVÉNY.

(Beküldte: Haas Ágoston.)

(Egyenként 2 pont.)

1

2

ZAVAR/OG Ú

M L ^t G it

3

FestékSz/in RRRRR

KOCKAREJTVÉNY.

(Beküldte: Hursan Pál, Békéscsaba.)

(3 pont).

1	2	3	4	5	6	7	8		
a	a	a	a	a	a	a	a	a	a
2	a	á	á	i	i	k	l	l	
3	l	n	n	o	o	o	o		
4	o	o	o	p	p	p			
5	p	g	g	g	s				
6	s	s	s	s					
7	s	t	t						
8	t	z							
	z								

1. A Teknősbéka-szigetek neve.
2. Építés kelléke.
3. Iparos.
4. Ivás — latinul.
5. Bács-Bodrog vármegyei nagyközség.
6. Névmás.
7. Ford.: képző.
8. Csont — latinul.

KOCKAREJTVÉNY.

Beküldte: Hursan Pál, Békéscsaba.)

(3 pont.)

1	2	3	4	5	6	7	8
a	a	a	a	a	a	á	á
2	b	b	d	d	i	i	i
3	k	k	m	m	n	n	
4	n	n	o	o	o		
5	o	o	s	s			
6	s	s	s				
7	s	z					
8	z						

1. Xenophon az írója.
2. Vándorló népek.
3. A Föld legbővizűbb folyója.
4. A háromszög alapvonala.
5. Ilyen levél is van.
6. Ford.: kérdőszócika.
7. Igevégződés.
8. Mássalhangzó.

A rejtvénymegfejtések beküldésének határideje október 20.

Mi történnék?

Történelemtanuláskor sokszor meredt elém az a nem éppen történeti kérdés: mi történt volna, ha másképp történt volna?! Különösen olyankor kérdezte ezt az ember, amikor jóformán egy paraszthajszálon múlt a történelmi erők átcsoportosulása. Sokszor kérdeztem, mi történt volna, ha Mátyás király után nem gyengekező „idegenek”, hanem erőskarú nemzeti királyok következtek volna? Vagy, mi történt volna, ha nem veszítjük el a mohácsi csatát és megáll a törökök hordája? Vagy, mi történt volna, ha a szabadságharcban az osztrákoknak nem segít az orosz? Vagy, mi történt volna, ha mi nyertük volna meg a világháborút — hiszen mindig „győztünk”!

Belátom, hogy beláthatatlanok ezeknek a kérdéseknek a következményei. Történetlenek, de mégis valahogyan kényszerítőek. Korfordulóban élünk — s ma tele vagyunk újra ilyen kérdésekkel a jövőre nézve. Lehet ma is szép terveket készíteni, de a történelmet alakító láthatatlan kezek munkáját nem a politikusok esze irányítja.

Ma is kérdezhetjük: mi fog történni, ha az olasz—abesszín háborút Olaszország elveszíti. A háború fegyverei az ördög fegyverei, s azok visszafelé is elszűnnek. Vagy, mi fog történni akkor, ha ebből újra világháború lesz s ennek a leple alatt megmozdul a sárga Japán és ráteszi kezét egész Ázsiára?

Szeretné az ember elhessegetni ezeket a rémült látásokat, de nem lehet. Néha a képzelet is valóságglabakon jár. Szörnyű elgondolni is, hogy amíg a fehér keresztyén népek egymást fojtogatják — erőre kap a színes pogányság és létgyökereiben veszélyezteti az egész nyugati keresztyénség minden évezredes történelmi eredményét.

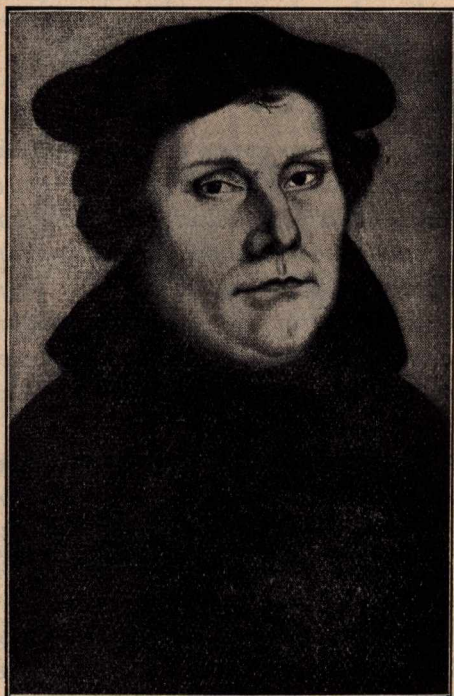
A „sárga veszedelem”, a színes vihar nem régen még nagy képzelőerejű írók álma volt csupán — de egy újabb „nyugati” háború esetén már holnapi valóság. És mi történik, ha elkövetkezik nemsokára talán a nyugati keresztyénség próbája? Mert, ne felejtjük: ez a korforduló — a mi keresztyénségünk próbája! És most megint kezdjük az álmodozást, mi történt volna, ha a gyarmati háborúk helyett — misszionáriusokat küldött volna a nyugati keresztyénség? Mert ilyen háború is van: az evangélium győzelméért! Nem régen járt nálunk egy madagaszkári evangélikus lelkész és körútján pénzt gyűjtött egy kis magyar evangélikus templomra: az Isten háborújának egy kis földi erődítményére!

Gyerekek! Gondolkozzatok csak: mi történnék, ha tankok, puskák helyett a színesek közé evangéliumot vinnénk, és a „sárga” veszedelem helyett — az evangélium ereje söpörne végig a világon...

Zyl.

A döntő élmény.

Elmondja: Dr. Luther Márton.

Dr. Luther Márton.

Gyermekkoromtól fogva úgy szoktattak, hogy el kellett sápadnom és meg kellett ijednem, ha Krisztus nevét hallottam. Ugyanis engem is csak arra tanítottak, hogy Őt szigorú és haragos bírónak tartsam.

A kolostorban remegett és vergődött a lelkem, amiatt, hogy Isten hogyan lesz hozzám kegyelmes. Volt a kolostorban elég étel és ital, de szívünk és lelkiismeretünk szenvedett s kínlódott, a lélek szenvedése pedig a legsúlyosabb. Sokszor Jézus nevének hallatára megijedtem s ha a keresztre pillantottam úgy éreztem, mintha villám sújtott volna.

Igen súlyosak voltak a belső bajok és kísértések. Az ördög legnagyobb kísértése, amikor azt mondja: Isten a bűnösnek ellensége, te bűnös vagy, tehát Isten ellenséged.

E szavak: „igaz” és „Isten igazsága” mint mennydörgés hatottak lelkiismeretemre. Amikor hallottam, megijedtem és azt gondoltam: Ha Isten igaz, akkor megbüntet.

De hála Istennek, amint egyszer itt ebben a toronyszobácskában gondolkoztam eme íge felett: „Az igaz ember hitből él” és „az Isten igazsága” (Hab. 2, 4/Róm. 1, 17) stb., azt gondoltam: Ha a hit által megigazulva kell élnünk és ha Isten igazságára minden hívőnek szüksége van az örök üdvösséghez, akkor ez nem a mi érdemünk, hanem Isten kegyelme. Ez emelt föl engem. Tehát Isten igazsága az, ami bennünket megigazít és megment. Azonnal kedvesek és boldogítók lettek számomra ezek az igék. A Szent Lélek ebben a toronyban nyilatkoztatta ki előttem a Szentírást. Így lelt szívem békességet. Akkor elteltem örömmel, úgy éreztem, hogy újjászülettem és tárt ajtókon át a mennyországba léptem be.

Közli: Virág Jenő.

A magyar vérét ontotta az emberiségért. Európát Hunyadi János mentette meg a török betöréstől. Ez és önvédelmi harca a legnemesebb nemzetek közé emeli a magyart.

H. Doumergue francia író.

Október hatodika!

Gróf Leiningen Károly, ki idegen származása ellenére a 13 aradi hős közt halt vértanu-halált, a kivégzést megelőző napon levélben búcsúzott el feleségétől. A leveléből itt közölt részlet jellemző az öntudatos protestáns hősré.

Aradon, 1849 október 5-én.

... A kocka eldőlt és csak kevés órám marad még e világon, hogy előkészüljek a keserű lépésre. A halál nem volna rettenetes, rám nézve, ha egyedül állanék... Szívesen, óh mily szívesen éltem volna, hisz meg volt mindenem, mi boldoggá teszi az életet, oly boldog voltam, aminő ember csak lehet... A mindenható Isten,

ki szívembe lát, adjon erőt, hogy úgy hallhassak meg, mint kereszttyén. Mindig híven hódoltam őseim vallásának, a lelkész kezéből fogadtam hitem vigasztalását és kész vagyok uram és teremtőm ítélőszéke elé lépni... Neveld gyermekeinket az Úr félelmében jó és nemes emberekké. Ha én már nem is örködhetem felettük, legyen anyjuk ki megtanítja őket, hogy tiszteletben tartásuk szerencsétlen atyjuk emlékét. Ki mondhatná meg nekik jobban, mint te, hogy apjuk, habár az emberi törvény elítélte, szívében becsületes ember volt és meggyőződéséért halt meg...

Vallomás:

Hang vagyok mely átalmegy az Erdőn...
Menj az Erdőn s elmondják a fák...

Hang vagyok, mely áprilisba-sejtőn
kivirul, mint barackfa-virág...

Hang vagyok, mely egyszer, volt-időkben
keresett egy álom-fantomot...

Hang vagyok, mely boldogtalan éjben
boldogsággal is találkozott...

Hang vagyok, mely átsikolt a Század
betegségén s orvosért kiált...!

Hang vagyok, mely végtelenbe réved
s elnyeli a csillagmiriád...

Csaba József.

HEINE KÖLTEMÉNYE A MAGYAROKRÓL

Ha hallom ezt a szót: magyar,
Szűk lesz a német plundra rajtam,
Zúg és dörög a zivatar
És trombiták harsognak harci zajban!

A lárma lelkemig rivall,
A régi, — régi hősi monda,
Vasból való vad harci dal —
A Nibelungok hullnak a porondra.

A hősi sor is ugyanaz,
Ódon regék oly ismerősök,
Új név, de régi a panasz,
Mert ők a bajnok és a büszke hősök.

(Heine, 1799—1856.)

A BRONZSZOBOR

— Gyurátz F. püspök emlékére —

Az élete szép volt, s szép a halála...

...Rózsái közt a templomfal megetti
Padon ült s hallgatá: szállong az esti

Mély csöndön át a templomi karének.
Az árnyék nőtt. A nap lassan kieggett.

S a kórus bent míg Bachot énekelte,
Fü: illatát, — ő: imáját lehellte, —

A szent hely mellett, rózsafák tövében,
Csak elszunnyadt fohásza közben mélyen,

S míg szállt az ének és az illat áradt:
Átadta lelkét teremtő Urának...

...Hol élt s meghalt: a szentéltű embernek
A tisztelők nagy bronzszobrot emeltek,

S hogy a művet mindenki megcsodálja:
Színaranyból készült el a palástja.

Leleplezésén nagy beszédek zúgtak,
A bronz fölé koszorúk magosultak.

Néhány tanítvány — hogy eljött az este —
A mester szobrát állón megkereste...

Fölöttük a holdfényes ég világol —
„Nem látszik ki a virággarmadából“

Szól egyikük — „Tegyük szabaddá!“ S akkor
Látják: virág alatt nincs az apostol.

Megdöbbenének: hol van? Tán megéledt!?
A bronzapostol ismét emberré lett!?

Elvándorolt a szép illatú kertbe,
Rózsák közé, hol lelkét kilehelte?

Tán visszament hová szíve tapadt? A
Templomba? Vágya oda elragadta?

Vagy elsuhant a könyvtárába könnyed
Lépttel, lapozni szent tartalmú könyvet?...

„Menjünk! Keressük meg! Isten csodája,
Hogy ember itt a szobrot nem találja...“

És hirtelen a csöndes éjbe futnak — —
Ki templomba, ki el a kerti útnak.

Tovább... Tovább... Meglelni hol lehetne?
Nem! Nincs sehol! Már hajnal kél derengve,

Hogy visszajöttek. S lám, ismét csak ott áll
A bronzalak a templombejáratnál.

Palást nélkül, dísztelen áll a pásztor.
Szemernyi nincs rajt' fénylő aranyából...

„Ki volt, ki megcsúfított, tiszta ember?
Ki rabolt meg szentségtelen kezekkel?“

Felelt az: „Senki. Városom bejártam,
Szegényeimre most is rátaláltam.

Mi rajtam volt: arany, mind szétosztottam,
Maradjak dísztelen, fakón itt bronzban.

(Szava elhalkul; két könnycsepp szemében,
Az Úr szegény volt, hadd álljak szegényen.

Kutas Kálmán.

A kétezeréves Horatius

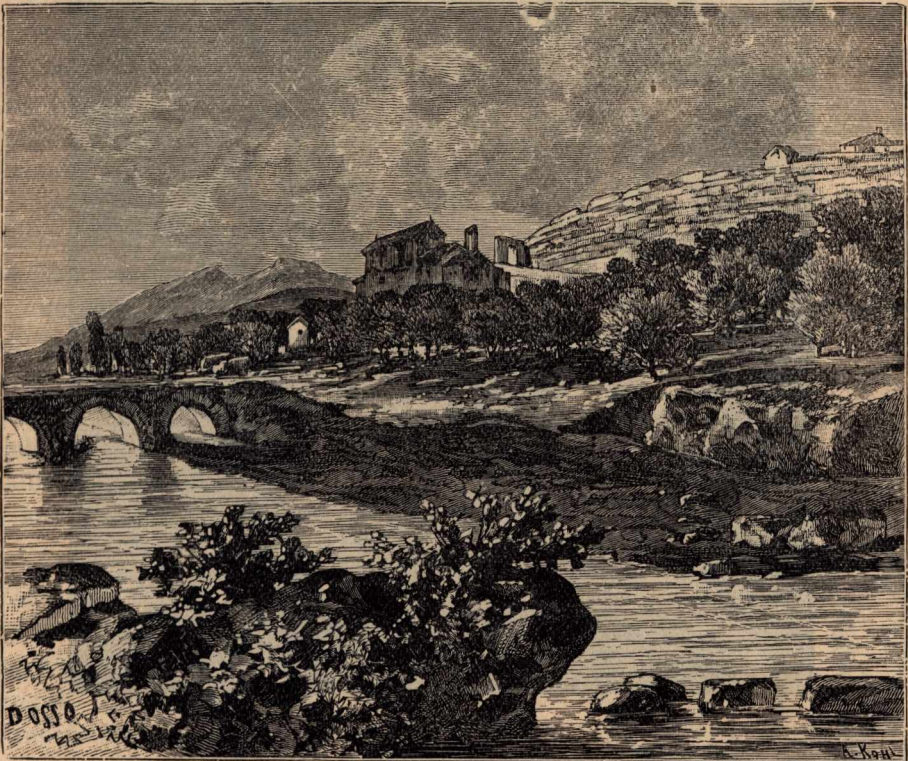

ost, 1935-ben lesz ilyen idős Horatius, a római költő, ki egyik költeményében megjósolta, hogy műveiben „ércnél maradandóbb emléket állított”

magának. S nem kell jóstehetség, ha azt mondjuk, hogy még sokkal magasabb kort is meg fog érni. Ebben az évben az ország összes középiskoláiban ünnepélyt rendeztek vagy fognak még rendezni Horatius emlékének. A múlt

iskolai év értesítőit lapozgattam, s úgy hirtelenében hatvanat találtam, melyben megemlékezés olvasható róla.

Hát nem túlzás — kérdezhetné valaki —, hogy nálunk Magyarországon ilyen nagyon megbecsülnek s kitüntetnek egy római költőt? Hát nemcsak a most újra divatosá lett latinoknak hódol a magyar iskola, mikor róla megemlékezik? Hiszen más író is akadna, ki 2000 évvel ezelőtt született. Nem, mert meg kell állapítanunk, hogy a magyar irodalomra, lélekre egy latin költő sem volt olyan nagy hatással,

Horatius Varia-ja. Ma Vico-Varo.

(E birtokot Maecenas adta Horatiusnak. A patak a Horatius megemlékelte Digentia.)

mint ő. Költeményeiből idéznek, műformáit utánozzák, átveszik századok óta költőink. Hiszen nagyobb olvasóink azt

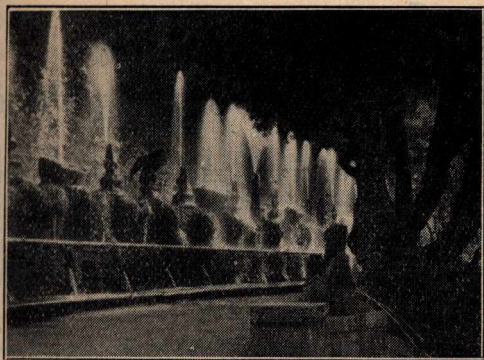
tői. Virág Benedek, a szerzetesíró, majd utána Berzsenyi Dániel, a nagy evangélikus költő, leghívebb megszólaltatói.

Tivoli (Tibur).

is tudják, hogy voltak olyan íróink a 18. században, kik a latinoknak utánzóí: ezek az ú. n. klasszikus iskola köl-

Nincs azonban — Petőfit sem véve ki — írónk, aki hatása alól ki tudta volna magát vonni.

A tivoli Este-villa szökőkútjai.

Magyar fordításban él közöttünk Horatius s azok előtt sem ismeretlen, kik latint nem tanultak: ódái, a mindennapi életből vett szatirái ma is elevenen élnek. Horatius hazafias, életbölcsessel teli verseit tanulsággal olvashatjuk. Az „arany középút”, melyet dicsőít, igazán szállóigévé vált; a falusi élet magasztalásával mintha Petőfi előzője lenne. Nem szereti a tülekedést, inkább elvonul vidéki otthonába. De ő a legrégibb költő, ki édesatyjáról, az egyszerű adóvégrehajtóról, szeretettel emlékezik meg. Mások szégyelték egyszerű származásukat: Horatius már abban az időben, Krisztus születése előtt és körül, büszkén említi egyszerű atyját, kinek költeményt is szentel. Mintha a jó öreg korcsmárosról hallanánk Petőfi-nél!

Vádolták azzal, hogy gyáva volt, mert Brutus philippi csatavesztése után — saját költeménye szerint — eldobta fegyverét. Hát akkor Petőfi korhely volt, mert tréfásan arról ír, milyen nagyokat ivott; akkor nem lehetne humorosan semmiről sem írni. A vesztett csata után különben is mindenki el-

dobta fegyverét, csak Horatius meg is merte ezt írni. Vádolják, hogy hízeleg Augustusnak, meg Maecenasnak. Nos hát, a római közhangulatot fejezte ki, mikor hosszas háborúk után végre nyugalmat élvezett Augustus idejében. S csak szép vonása jellemének a hála, melyet az iránt a Maecenas iránt érzett, kinek tiburi birtokát s Augustus barátságát köszönhette. S végül azt a mondatát, hogy „szakaszd le a napot”, nem úgy kell felfognunk, hogy „élvezetekkel töltsd idődet”, hanem úgy, hogy „minden napnak leszakaszd virágát”, vagy „amit megtehetsz ma, ne halaszd holnapra”.

Így fogadd, kedves olvasóm, Horatius kétezer éves tanításait, akkor látod, milyen időszerű ő még öreg kora ellenére is. Akkor nem fogod mondani, hogy időszerűtlen cikket írtunk számodra. Az életkedv, de egyúttal munkaöröm is vezesse életedet, s nyugalmat, kicsapongás nélküli életet tanulj Horatiustól, a rómaiak ma is legnépszerűbb költőjétől.

(=)

Horatius. (Gemma kép.)

Hőscincér=vadászaton

iába no, a túlzás — mégha a kötelel-ségteljesítés terén jelentkezik is — bajba viszi az embert. Én legalább úgy tapasztaltam...

Másodikos gimnazista voltam. A természetrajztanárunk szigorú kötelel-ségünkké tette a bogárgyűjtést. S lévén ő egyúttal az osztályfőnökünk is, természetesen szava nem lehetett kiáltó szó a pusztában, vagy Arany Jánossal szólva: nem oly hangon volt az mondva, hogy sokáig, vagy hiába... Délutánonkint tehát csak lepkehálóval és madzagon nyakbavetett spirituszos üveggel lehetett bennünket látni még a korzó kellős közepén is. S jaj volt annak a szerencsétlen bogárnak, amelyik az utunkba került: irgalmatlanul megfogtuk. Különbön pedig állandóan kinn kóboroltunk a várost környező erdőkben, s este, mikor tele üveggel megjelentünk az iskola udvarán lesni a megérdemelt konviktusi vacsorára, megkezdődött a csereberelés. Egy kék nünükéért adtunk egy mezei futrinkát. A szegény kis katicabogárnak nem is volt ára, de annál többet ért a szarvasbogár vagy az orrszarvúbogár. A börcének legnagyobb értéke azonban kétségtelenül a hőscincér volt. Hogy honnét kapta a hős nevet, nem tudom. Szembe nem szállt velünk soha, sőt inkább nevét meghazudtolva minden módon igyekezett menekülni. Igaz viszont, hogy a csápja olyan nagy, mint

egy generális bajusza. Gyönyörű állat, be kell vallani.

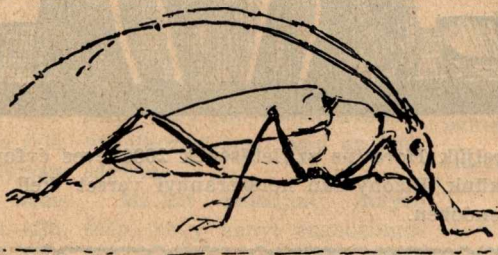
— Te Jancsi, — mondja egy délbén Kovács Pista — délután menjünk ki a harkai dombra hőscincért fogni. Kiss Feri is ott fogott tegnap egy gyönyörűt.

— Jó. Menjünk!

Még hárman társultak hozzánk, már csak azért is, mert a barátom igen jártas volt a cincér-fogás tudományában. Jobban értett hozzá, mint a magyar nyelvtanhoz. Pedig hát a cincér-fogás nem kis szakértelmet követel. Először is kénszalagot kell beszerezni, aztán az ember kiválaszt egy odvas fát, felmászik rá s a meggyújtott kénszalagot bedugja a fa odvába. A kén szagára a benn tanyázó cincér kijön az oduból s ha eléggé ügyesek vagyunk, meg lehet fogni. Mi is felszereltük magunkat a barátom utasítása szerint s ebéd után hamarosan kint voltunk már a vén vadkörtefáknál. Kiválasztottunk egy szép odvas példányt. Pista és még ketten közülünk levetették a cipőjüket, harisnyájukat s felmáztak a fára. Mi lent a fa alatt a holmik őrzését vállaltuk magunkra. A fán levő három bátor bajtárs meggyújtotta áhitattal a kénszalagot és óvatosan bedugta a fa odvába. Az igazság kedvéért meg kell vallanom, hogy mindegyik egy más helyen próbálkozott. (Volt elég alkalmas üreg a fán.) Túlságosan nagy volt a bűzgóság is. Ez okozta vesztünket. Míg azok odafönn lélekzetviasszafojtva lesték a drága zsákmányt és csavargatták a füst miatt az orrukat, s míg mi a harisnyák és cipők mellől lábujjhegyre állva kérdeztük,

hogy tolja-e már kifelé a szarvát a zsvány bogara, hátunk mögé lopakodott a végzet két városi csósz képében.

— Mit csinálnak ott a fán? — kérdezték nem éppen tökéletes magyar kifejtéssel. Szerencséjükre, nem volt a közelben a magyar tanárunk, nem kellett szégyelnie magukat.

— Cincért füstölünk.

— Azt nem látjuk, hanem a fát felgyújtották. Most bekísérjük magukat.

A látszat nekik adott igazat. Tudniillik a fa kegyetlenül füstölt. Három helyen is. A meggyulladástól sem lehetett a száraz törzs nagyon távol. De hát hogyan lehetne másképpen cincért fogni?

Próbáltuk a dolgot magyarázni. Kérleltük a kegyetleneket, de nem mehattünk semmire, már csak azért sem, mert mire észrevettük, hatalmukba kerítették a hadizsákmányt, azaz a harisnyákat és cipőket. A fán levő bajtársak eddig nem akartak lejönni. Eloltották a ként s nagy buzgalommal megszüntették a már-már pörkölődő faoduk széleinek a füstölését, de azon elv alapján, hogy az én fám, az én váram, kitarítottak a faágakon. A makacs ellenség azonban, bár puska volt a vállán és bot a kezében, mégis a kiéheztetés módsze-

réhez folyamodott. Nagy lelkenyugalommal leült a fa alá.

Erre meg kellett magunkat adnunk. A három vadász lejtött a fáról, az ellenség visszaadta a hadizsákmányt és megkezdődött az öltözködés. Nem merném ma sem állítani, hogy ez a művelet gyorsan történt. A csószök némi szán-

dékos időhúzást is gyaníthattak benne, mert sürgetni kezdtek bennünket. Végre mégis csak elkészültünk mind s elindultunk a város felé, mint annak idején a konstantinápolyi Héttorony felé a fogságba esett magyarok. Közben mi öten, szélről a rabtartók. Menet közben felrémlert előttünk a rettenetes következmény. Még ha igazolni tudjuk is a városházán a jó szándékot és az olthatatlan tudományszomjat, szégyent hozunk az iskolára. De hátha a városházi vizsgálóbíró elfelejtette már, hogy mi a technikája a cincérfogásnak? Vagy abban az időben nem így fogták. Hátha nem volt olyan buzgó diák, mint mi és nem is igyekezett fogni. Talán a természetrajztanárok abban az időben nem is voltak olyan szigorúak és az oktatás nem volt ilyen magasszínvonalú? Iszonyú kérdések ezek. Kegyetlenül dúltak bennünk. Lekókadtt fejjel ballagtunk mi öten, leendő tömlöctöltelékek...

Tanár: Az idén ünnepeljük Horatius születésének 2000 éves évfordulóját.

Diákok kara: Jajj nekünk. Bizonyosan kétszerannyi verset kell tanulnunk könyv nélkül, mint más közönséges esztendőben.

Mikor üt a megváltás órája? S fog-e ütni egyáltalában?

Ütött. Pár perc múlva a dombról a városi erdő mellé értünk. Ott véletlenül szembe jött velünk néhány osztálytársunk s látván gyászos rabságunkat, kérdezősködni kezdett a csőszöktől. Kik is dicsekedni akarván hőstettükkel és igazolni egyúttal törvényszerű eljárásukat, szóba ereszkedtek velük. Ez a pár pillanat azonban elég volt nekünk arra, hogy két-három hatalmas ugrással benn legyünk az erdő sűrűjében azzal a cézzal, hogy matematikai rejtvényt adjunk fel a két zsarnoknak, hogyan fussanak ők ketten öt felé? Ez a nem várt fordulat meghökkenetette őket. Először tanácskozni kezdtek, mit tegyenek, de aztán belátva, hogy az ő ötven évig használt lábuk aligha versenyezhet a mi tizenkét éves csikóinkkal, lemondtak az üldözésről.

Ezt persze mi csak az ott maradt

osztálytársainktól tudtuk meg utólag, mert akkor nem igen néztünk hátra. Rohantunk keresztül a sűrű bozóton és szuszogva, lihegve gyülekeztünk össze a város szélén levő kápolnánál. Miként a menekülő Aeneas és társai az Aeneis második énekében. Belopakodtunk a városba. Nem mondom, sokszor körülnéztünk, nem tűnik-e fel az ellenség a láthatáron s többször magunkra pislantottunk, nem veszik-e rajtunk észre a járóelők, hogy mi már a városi tömlőc reménybeli lakói voltunk.

De szerencsére nem történt semmi. Hőscincért azonban nem fogtunk. S most ezúton kell bocsánatot kérem a természetrajztanár úrtól azért, hogy a gyűjteményemből hiányzott a cincér. Illetve egy volt, de azt úgy kaptam más-tól, mint selejtes árut, mivel csak az egyik szarva volt ép. Nem tehetek róla, én akartam fogni, de a csőszök...

Molnár János.

Mit szól hozzá a Biblia?

Mi történt?

A Keresztyén Világszövet-
ségek hatalmas arányú össze-
jövetele tartottak Budapesten.
Mind az öt világ rész keresz-
tyénsége képviseltette magát:
fehérek és színesek együtt kö-
nyörögtek Isten országa el-
jöveteleért.

Augusztusban az ország
minden részéből biciklis sere-
gek közeledtek Debrecen felé,
hogy résztvegyenek a Keresz-
tyén Ifjúsági Egyesület nem-
zeti konferenciáján. Volt ifjú,
aki oda-vissza több, mint 1000
kilométert tett meg biciklin.

Ezen a nyáron is nagy
fényvel ünnepelte meg az or-
szág István király napját.

Afrikai hőség és szaharai
szárazság látogatta meg e
nyáron Magyarországot, —
mérhetetlen károkat okozva a
mezőgazdaságnak.

A forró nyár nagy forgal-
mat csinált a fürdőhelyeken.
Angliában százezres tömegek
nyüzsögtek vasárnaponként a
tengerparton, és milliószámra
fogyott a fagylalt.

A budapesti dunai mentő-
őrség eddig 1305 embert men-
tett ki a vízből. Ezek közül
csak egy mondott köszönetet
az őrségnek.

Mit mond a világ?

Sokak szemében az egész
gyűlésnek csak az „egzoti-
kum” adott érdekességet.

Sokan boldogan felfohász-
kodtak: íme, a gyűlés e ko-
rában is van a Léleknek bé-
kességszerető ereje!

Azt mondja a világ: milyen
szép, hogy ennyi sportszeretet,
vállalkozási kedv van az ifjú-
ságnak.

Mi azt mondjuk: milyen
szép, hogy ennyi engedelmes-
ség van az ifjúságban Isten
parancsa iránt:

Sok ajakról elröppent: „Hol
vagy István király, téged ma-
gyar kíván!”

De hányan tudják ezt:

Mindenki jajgat, mindenki
aggodalmaskodik: mi lesz a
télien? — lesz-e kenyér?

Mintha nem lenne gondvi-
selő Isten!

Milyen áldott dolog —
mondja a világ — a vér, nap-
fény, levegő. Hogy felüdíti a
testet!

De mi van a lélekkel? An-
nak nem kell felüdülni?

Úgy-e, szörnyülködöl: mi-
lyen hálátlan a világ!

Te hálát adtál-e már azért
Istennek, hogy megmentette a
lelkedet?

Mit szól hozzá a biblia?

„... egy Lélek által mi
mindnyájan egy testté keresz-
teltettünk meg, akár zsidók,
akár görögök, akár szolgák,
akár szabadok; és mindnyájan
egy Lélekkel itattattunk meg.”

(I. Kor. 12, 13.)

„Adjad, fiam, a te szívvedet
nékem, és a te szemeid az
én utaimat megőrizték.”

(Péld. 23, 20.)

„... nem adatott emberek
között az ég alatt más név,
mely által kellene nekünk
megtartatnunk, mint a Jézus
Krisztusé.” (Ap. Csel. 4, 12.)

„Ámde az Úr szemmel
tartja az öt félőket, az ő ke-
gyelmében bizókat, hogy ki-
mentse lelküket a halálból és
az éhségben is eltartsa őket.”
(Zsolt. 33, 18—19.)

„Bánjátok meg azért és
térjetelek meg, hogy eltöröltes-
senek a ti bűneitek, hogy így
eljöjjenek a felüdülés idei az
Úrnak szívéből.”

(Ap. Csel. 3, 19.)

„Felelvén pedig Jézus,
mondá: avagy nem tizen
tisztulának-é meg? A kilenc
pedig hol van?”

(Lukács 17, 17.)

K. A.

A Szilaj halála

Írta: Gyallay Domokos.

lármafákat felgyújtották, a harangokat félreverték, a dobokat riadozva megdobolták: Jön az ellenség, tüzet, halált, rabságot hoz a székeley nemzetre!...

Nosza, fölserkentek a fegyver alá való férfiak s jó kézbeli szerszámjaikat megragadván szaladtak hadnagyaikhoz. A hadnagyok a főkapitányhoz vezették a népet. Gyűltön-gyűltek a harcosok a főkapitány körül, mint égő erdő vadjai a tisztáson. Lovas-lófők és puskás gyalogok.

Ég kárpitja, szelek szárnya gonosz hírt mondott az ellenségről. Ég kárpitján tűz piroslott, szelek szárnyán jajszó repült... A félelem nőttön-nőtt a falvakon. Rendre mind fölkerelkedtek a mozgatható népek. Menekültek napnyugatra, a fegyveresek ércfala mögé. Csak bénák, betegek, mindenre elszánt aggok maradtak otthon, akikre már csupán egy öröm várt az életben: a szülőfaluban halni meg.

Hát a sok szép barom: a falvak büszkeségei?

Ezekből valamit magukkal hajtották a menekülők, de a nagyobb részük otthon maradt gazdátlanul. A kiromlás után való napokban a sarjuskertek, zabföldek, tengeritáblák megteltek gondviseletlen marhákkal, búsan nyerítő lovakkal, szomszajosan bégető juhokkal.

Történt pedig az udvarhelyi szélen, Péterfalva községében ilyen dolog.

Volt a falunak egy gyönyörű bikája: a *Szilaj*. Kormos marjú, tüzesszemű, hatalmas jószág.

A felfordulás első napjaiban a bikatartó gazda riadtan szaladt a bíróhoz:

— Bíró uram, hogyan meneküljek én a bikával? Rendeljen őrizőket melléje: egymagamban nem tudok gondot viselni rája olyan hosszú, kétes úton... Falu jószágga, falu mentse!

— Hova gondolsz ember? — kiáltott fel a bíró meghökkenve. — Csak nem akarod azt a gonosz, véres állatot belevinni a nagy embergomolyagba? Mi lesz, ha megvadul? Mindent összetör és széttapos maga körül.

— Hát mit tegyek vele?

A bíró gondolkozott, gondolkozott, de végül sem tudott jobb tanácsot adni. Ezer egyéb gondja volt ezekben a nehéz órákban.

— Tégy vele, amit akarsz, csak éppen a sokaság közé ne hozd! — rázta le a nyakáról a tanácskérőt.

A bikatartó gazda hazament és töprengett a *Szilaj* sorsán. Magával csakugyan nem viheti a menekülők zúrzavarába: felöklelné az útjában állókat, rettenetes dúlást rendezne maga körül. Kicsapja az utcára, sorsára engedje? Hát ezt mégsem tudta megcselekedni a drága szép jószággal. Végre gondolt egyet: hátravezette a *Szilajt* a csűröskertbe, ottan szabadjára bocsátotta és rája retesztelte a kaput.

— No, *Szilaj*, van itt széna, sarju pár boglyával, víz is van a csorgós vályuban, hát élj meg Isten hírével.

Már Péterfalva is fölpackolt s gyalogszerrel, szekereken elindult, a menekülők porfelleges útján. Rövid napon megérkezett az ellenség; könnyű útja volt, mint az árvíznek a pusztá réten. Meg sem állott Péterfalván, vígan rohant előre: minden vagyon, minden érték, ami a háta mögött maradt, az ő zsákmánya. Rohant, rohant, amíg bele nem ütközött a székely fegyveresek ércfalába. Mert akkorra már összegyülekeztek a székelyek főkapitányuk köré. Lovas-lófók és puskás gyalogosok... A vitézek ércfalán rettenetesen koppant és véresen bezúzódt a gonoszak feje. Bezzeg nem rohantak többet előre, hanem hátukat mutatták a székely fegyvereknek. Hullva, veszve rohantak visszafelé. Visszafelé is rohanvást rohantak volna, de a zsákmányt nem akarták kiengedni a markukból. Csapatokat rendeltek a harc vonal mögé, amelyek szorgalmasan rabolták a kezükügyébe eső falvakat. Különösen az őrizetlen, szép baromcsordákat terelték össze s vették maguk elejébe nagy mohósággal.

Egy napon a zsákmányoló csapat nagy baromcsordával Péterfalvára érkezett vissza. A falu mellett nyílt réten állapodtak meg pihenőt tartani. Sűrű renddel állották körül a csordát, mert a helyüket nem lelő, éhes, szomjas jószágok siralmasan bőgtek és minduntalan ki akartak törni a seregből.

Péterfalván is apró csapatok mentek szét, hogy az idevaló marhákat is a többiek közé kerítsék.

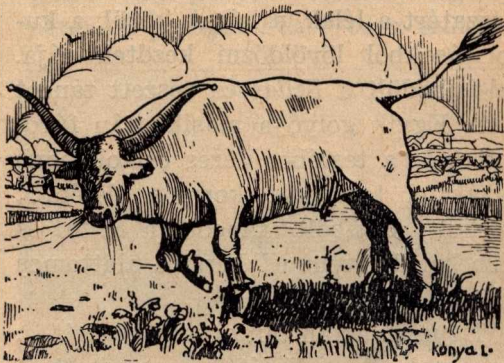
Az otthonmaradott bénák, aggok, beteges fájó szívvel szemlélték búvóhelyeikről, hogyan szedik össze a péterfalvi marhákat is. Gyászos dolog volt a rabságba esett szép jószágok bőgését

hallani, még gyászosabb a zsákmányolók kaján örvendezését látni...

De mi történt nagy hirtelen?

A falu szélén irtózatossá bőmbölések harsantak fel. A levegő megremegett a félelmes hangoktól. A csordában levő marhák felütötték a fejüket és megneszülve csapkodtak a farkukkal. Az őrízők közül azok, akik a falu felől állottak, összefutottak és kopjáikkal, lándzsáikkal ijedten kezdtek hadonászni.

A *Szilaj* közeledett feléjük.

A *Szilaj* — úgy látszik — nem tudta tovább hallgatni a nyáj keserves bőgését. Összerontotta a csűröskert kapuját és elindult a rét felé. Búvóhelyeikről feszült figyelemmel nézték az otthonmaradottak. Szarvával a földet vágta, fölföldült, rémes táncot rakott le. Az őrízők feléje riaszkodtak... a *Szilaj* szarvára kapott egyet közülük és tízölnyire dobta a levegőbe. Odább lehasalt az egyik, hogy puskáját elcsetentse: ott termett a *Szilaj*, rátérdelt és kitaposta a lelket belőle... Tovább szagulozott, bezzeg nem volt többé, aki elejébe álljon! Futottak az őrízők a házak közé, kukoricásba. Egérlyukba is bebújtak volna...

A *Szilaj* megtáncolta magát, majd megállott egy helyen és toporzékolvárábömbölt a csordára. Egyszerre meg-elevenedett a nyáj. Szaladt minden marha a maga faluja felé. A dülőutak, ösvények, szántóföldek megteltek menekülő állatokkal. Pár perc alatt tiszta volt a rét.

És a rét közepén ott állott a *Szilaj* egyedül. Ott állott magasba szagoló, habzó orrlyukkal, mint győzelmes bajnok a viadal helyén.

Vesztére állott meg a *Szilaj*.

Az elfutott katonák, akikbe lassan visszatért a lélek, a házak közül, a kurokításokból lövöldözni kezdtek rája. Fel-felbódult a *Szilaj* és veszett táncot járt. Egyik golyó a másik után fúródott bele a testébe. Véres csíkok borították el tomporát, kormos elejét... Horkolt, bömbölt, táncolt a *Szilaj* és vérbeborult szemmel kereste alattomos bántalmazóit.

Egyszer aztán tántorogni kezdett... Összeroskadt,... Fejét előrenyújtotta... nagyot hördült... halott volt...

Nagy vitézen előbújtak a zsákmányoló katonák, csoportba gyűltek a *Szilaj* körül és nagyokat rúgtak rajta.

— Átkozott dög!

Tanakodni kezdtek: össze kell terelni a szétugrasztott csordát. Nézték, nézték a határt, hol is, hogy is kezd-jék? Napokba fog telni, amíg újra be-járják a környéket a barmokért. Napokba? Még az órák is kétségesek... Ki tudja, milyen változások estek addig ott elől a harcvonalon...

Nézték a határt, nézték a hazafelé siető sok szép barmot...

Nézték, nézték, de egyszerre csak fölakadt a szemük a nézésbe.

— Né, né micsoda lovas katonák azok a domb élén? Hiszen azok a székely lovasok! — kiáltott fel az egyik.

Székely lovasok? Usgyé vesd el magad! Felejtették a barmokat. Csakhogy valahogyan egérutat vehessenek a székelyek elől. A székely lovasok a rétre robogtak. Ott feküdt a *Szilaj* piros vértócsában.

— Hős állat, te megmentetted a magad nyáját, pihenj, békességgel — szolt a hadnagy és tisztelgésre emelte a kezét. Mindnyájan tisztelgtek a *Szilaj* teteme előtt.

Aztán lóra kaptak — utána a rabló seregnek!...

Indulókhoz

*Hallom, fiatal szívek harca zúg
Kedv-hajókon, künn az ölmos éjben.
Szívet ostorozó nótájuk harsan:
Jaj az alvóknak, jaj, aki tétlen!*

*Szemükben hordják az ígéret földjét,
Melyre kergeti lázongó vágyuk,
Hogy ott ölükbe szédiül a Siker,
S aranyhajából sátrat von rájuk!*

*Bölcs sejtelemtől részeg a lelkük.
Csak a hitük ad nekik még csókot,
S ezt tüzik árbocukra ezek a
Jövendőthordó szilaj hajósok.*

*Bár a fénytorony, mely révbe mutat,
Tornyos, ismert, vén hajókra vár csak
És el-elhalkul irigy fénye, ha
Harcát látja ifjabb vitorláknak, —*

*Mégis előre! vitorlás szívek,
Közönyhasító égi ostorok!
Túl úszó aknák, jéghegyek körén
Minden sebünkre áldomás csorog.*

Bakó József.

Bolyongás a határok mentén

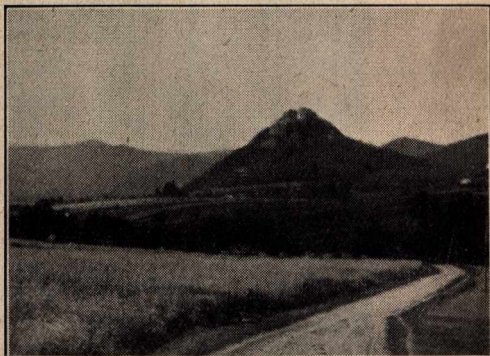

yönyörű, verőfényes nyári reggelen, jó korán indulunk útnak Alsókéked-fürdőről Hollóháza felé. A hegyek, erdők üdén kéklettek, zöldeltek, mert az éjjel hatalmas zápor zuhogott és mosott el minden porszemet a levegőből. Az úton tekintélyes tócsákban állt a víz, néhol csúszott is az agyagos talajon még a vastagtalpú, széles cipő is. A hátizsákunk nehéz volt, mert egész napi ételmet csomagoltunk bele, hiszen Hollóházáig jó hosszú az út s az erdőben, visszafelé üldögeálni is akarunk.

Amint így igyekszünk előre az elég rossz úton, egyszer csak gyerekhangok ütik meg fülünket s már elő is tűnik az erdei ösvényen egy 12—13 évesnek látszó kislány s egy 10 éves fiúcska. A leánykának kosár a karján, a fiú egy üres zsákot visz. — Kölcsönösen megörülünk egymásnak a sűrű erdő nagy magányosságában. Meg is kérdeztük tőlük: hová valók? Merre igyekeznek? A fiúcska a falusi gyerek zárkózottságával hallgatott, de a kislány készségesen felelgetett. Hollóházáról mennek Kékedre lisztért, mert náluk még nincs idei, Kékeden 2 fillérrel olcsóbb kilója, s holnapra, vasárnapra, fehér lisztből süt a mama kenyeret. „Viszünk 5 kilót!” „Elbírjátok-e?” „Hogyne bírnók, csak sietnünk kell, mert ebédre még a gyárba kell ebédet vinnünk apánknak.” Evvel már haladtak is. Egy szál ruhájukban, mezítláb dagasztották a sarat. — Érdeklődve néztünk utánuk. Vajjon

megjárnák-e ezt az utat délig, hiszen már 9-re jár az idő.

Újra nekiindultunk, de hamarosan elámulva álltunk meg, amint a hegy gerincén elterülő tisztásra értünk. Csodaszép látvány némított el. Teljes szépségében tárult elénk az Eperjes—Tokaji hegység hatalmas vonulata. *Regéc* és *Boldogkő* váromladékát ugyan eltakarta az erdő, de előttünk, mint valami vadregényes festmény legmegragadóbb pontja: *Füzér vára* szökik a

Füzér vára.

magasba. Jobbra megint erdőborította hegyek s előttünk, a hegyek koszorújában rengő-ringó, aranyló tenger: érő gabona. A közelből idehallik a nagy vitatkozás. „Lehet-e már aratni?” „Hogy lehetne? Hiszen lágy még a szem”, mondja egy tapasztalt öreg magyar. Pedig július végén vagyunk, egy hónappal Péter-Pál napja után, amikor nálunk az Alföldön megindul az Isten áldásának, a gabonának a betakarítása. De itt, északabbra, a hegyek között bizony későbbben érik a búza.

Itt, ezen a tisztáson telepedtünk le,

hogy pihenés közben is élvezhessük ezt a pompás képet. El is merültünk a szemléletében, alig vettük észre, hogy megzörrent mögöttünk az avar s egy vastag tölgyfa mögül, mint a mese

kat, görnyedő, hajladozó kis alakjuk egy-kettőre belevész a hullámozó kalászengetegbe.

Mi is felszedelődünk és megyünk tovább nekividámodva. Hogyne

Boldogkő vára.

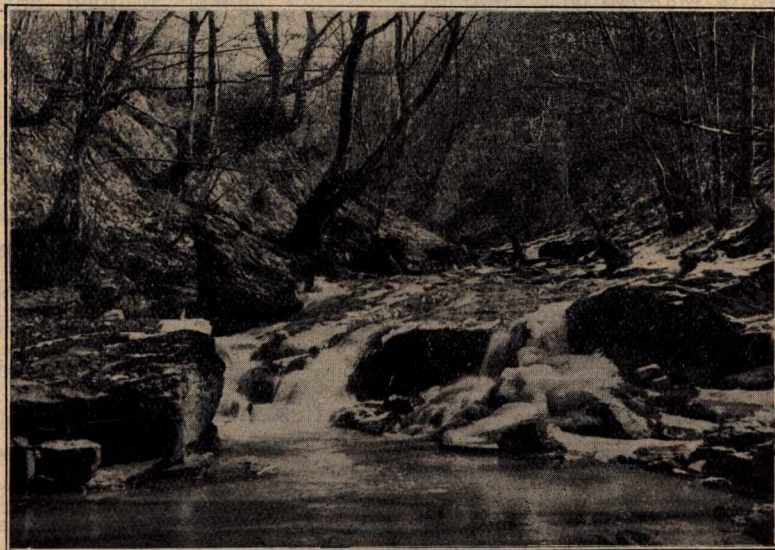
Reichart Géza felv.

Janci és Juliskája, elótoppant két kis reggeli ismerősünk. Szinte megőrülünk. „Csakhogy szerencsésen megfordultok!” Vidám a két gyerek, mosolygó képük örül a holnapi fehér kenyérnek, de beszélni nincs nagy kedvük. Mégis csak húzza a kis legény vállát a zsák, és a leányka karjába is bevág a kosár füle. De szedik ők azért buzgón a lábu-

örülnék, hiszen már látjuk lent a völgyben a festői kis falut: Hollóházát s ott kígyózik tovább a fehér országút a köedénygyár felé. Oda igyekszünk, látni akarjuk, hogyan válik szorgos, magyar kezek munkája nyomán tarkavirágos, vidám csuporrá, tányérrá, kulacssá a semmitmondó, szürkés-sárgás anyag, a kaolin.

El is érünk most már hamarosan a gyártelepre. Szíves figyelemmel vezetnek be a műhelyekbe. Sűrög-forog a sok férfi, asszony. Mindenén és mindenkin finom, szürkésfehér porréteg. A lépcső szinte síkos, vigyázva lépünk, ezt is bevonja a kaolinpor. A levegőben is szinte úszik ez a finom felhő. Eleinte alig merünk lélekzeni. Az erdő harmatos, ózonos illata után ezt szedjük a tüdőkbe?

mítják a mindinkább tányéralakot öltő lapot. Itt készül a máz is, amivel az edényt bevonják, hogy fényes, síma legyen. Hirtelen túrhetetlen hőségbe jutunk. Nini, itt izzanak a kemencék. Az egyikből éppen szedik ki a kiégetett edényt. Egy másikat meg most töltenek. Szinte nyeli el hatalmas torka a formábarakott s gondosan előkészített, de még lágy edényt.

Tekeresvölgy.

Reichart Géza felv.

De kezdődik a vezetés, el is felejtjük aggodalmunkat. Miért is kényeskednénk? Hiszen ez a derék nép itt éli le élete nagy részét és mégis milyen vidáman dögönyözi, gyúrja, tapsikolja itt ez a markos legény a bányából kiemelt és kiiszapolt kaolintömböt. Odébb egyenletes vastagságú körlapokba vagdálnak egy kaolinhengert. A következő munkás már rásimítja ezeket a lapokat 1—1 tányérnak megfelelő mintára. A legközelebbi asztalon már forognak a fazekaskorongok s ezen idomítják, si-

Nagyon óvatosan kell ezzel bánni, mert minden ujjnyom, minden kis karcolás rajtamarad. Ezek pedig különösen kényes tányérok, az egyik legügyesebb festő díszítette fel szebbnél-szebb virággal, a magyar mező, magyar erdő minden tarka pompájával. Bámulatosan ügyesen, gyorsan, tökéletes biztonsággal nyílnak ki ecsetje alatt a tarka rózsák, tulipánok minden előzetes rajz, méricskélés nélkül. Alig várjuk, hogy a raktárba vezessenek, ahol úgy bevásárlunk a vidám-tarka edényből, hogy pös-

tacsomagban kell hazaküldeni. A gyár mellett ott a póstahivatal s ennek főforgalmát éppen az edénycsomagok okozzák. — Így aztán éppen örömmel válogatunk tovább, hiszen nem kell a hátunkon cipelnünk a kedves emléktárgyakat. Fonottszélű gyümölcsös kosár, nyolcszögletű tányér, virágtartó s még sok más gyönyörűség kerül be a ládikába. Minden darabon rajta van a gyár hollós címere, a magyar ízlés finomságának, a magyar kéz ügyességének hitelesítője.

Boldogan lépünk ki a hűvös falak közül a déli verőre. Éppen fújják a 12-t. Özönlik ki a munkások raja. Mélyet szippant mindegyik a gyárat körülölelő erdő üde illatából. Az egyik fa alatt megint megpillantjuk „Jancsit és Juliskát”. Szerető figyelemmel lesik falatozó apjukat. Előtte már a jól ismert kosárka, mely ezelőtt jó három órával még ott lóbálódott a Kékedre vezető úton. Azóta már lisztet is szállított haza, az édesanya dolgos két keze ügyébe, de idejében meghozta a családjáért dolgozó apa ebédjét is a gyár zajos forgatagába. Micsoda bűvös erő is van egy ilyen kosárkában! Egy-kettőre „terülj asztalkám”-má válik.

Vidáman indulunk visszafelé. Annál is inkább, mert már reggel láttunk egy csábítóan szép, árnyas utat az erdő alján. De jó lesz azon bandukolni! Jó irányba vezet, a Szurokhegy felé, s az kékedi jó ismerősünk. — De meglepő látvány! A széles út egyre járatlanabb, elhanyagolt, begyepesedett. Hogy lehet az? Elővesszük térképünket. Sötét arccal meredünk rá. Itt, a község közvetlen közelében vonul a minden emberi értelemet, minden jogot, minden igaz-

ságot meghazudtoló trianoni határ! És ott, azon túl hiába zúgnak a kassai hangok, hiába csábítgatnak a székesegyház művészi vonalai. Hiába szeretnénk most, II. Rákóczi Ferenc halálának 200 éves fordulóján kegyeletes szívvel odazarándokolni, cseh katona állja el utunkat és mi csüggedten fordulunk vissza. *Haza*-hozták a dicsőséges fejedelmet messze, Rodostóból és most mégis „*idegen*” földben porladnak áldott hamvai? Hát lehetséges ez? És még meddig?!

Dr. Zelenka Margit.

Vajha a francia történetírás leróhatná már egyszer hálájának adóját a magyarsággal, a nemzetek hősével szemben. E nemzet hősi példájával felemel és megnemesít minket. A magyar hősiesség magas erkölcs megnyilatkozása.

Michelet francia történetíró.

A LEGGYORSABB SPRINTEREK.

A klasszikus százméteres távon az ember (Paddock, Amerika) legjobb teljesítménye 10.4 másodperc. A mezei nyúl ezt öt másodperc alatt futja be. Az angol versenygarak négy másodperc alatt futják meg a száz métert. A világ leggyorsabb futója azonban a kecses gazella; ennek 3.7 másodperc elegendő a százméteres távolság megfutására.

Olvasóinkhoz!

Akik az idei első számunkat kézbe vették, bizonyosan csodálkozva látták, hogy a lap külsején és a Beköszöntőben jelzett változásokon kívül még egy fon-

tos változás történt. Elmaradt a lap éléről egy név, melyet az olvasók immár majdnem egy évtized óta mindig ott találtak, nem intézi többé az Ifjú Évek ügyét annak egyik megújítója, Ruttkay Miklián Gyula felelős szerkesztő. Hosszú éveken át kiválóan betöltött helyét új ember, dr. Rempert Elek, a budapesti ev. gimnázium tanára vette át.

Ruttkay Miklián Gyula, a megújult Ifjú Éveknek kezdetől fogva lelke, állandó munkása, az ifjúságnak kedves, mindig szellemes jó barátja új állásával járó nagy elfoglaltsága miatt kénytelen volt kedves lapjának a szerkesztéséről lemondani. Nehéz nélküle a munka, hiszen Algöver Andor távozása után megmaradt Ruttkay, mikor pedig Szántó Róbert volt kénytelen a laptól megválni nagy elfoglaltsága miatt, ő még mindig itt volt, hogy mint állandó oszlopa a szer-

kesztőségnek, vállán viselje a lap szerkesztésével és fejlesztésével járó, sokasodó gondokat. Távozásával a lap nagy erősségét veszítette el.

Talán csodálkoznak olvasóink, hogy ezt csak a második számunkban írjuk. Magyarázata az, hogy nem akartunk lemondani arról az örömről, hogy Ruttkay Miklián Gyula arcképét távozása alkalmával bemutassuk, ennek pedig technikai akadályai voltak. Reméltük azt is, hogy munkatársként már az első számunkban megszólaltathatjuk.

Sajnos, elfoglaltsága ebben megakadályozta. Bizunk azonban abban, hogy hamarosan megragyogatja ifjúságunk előtt kedves humorát és egészséges életkedvét. Ebben a biztos reményben engedjük el Ruttkay Miklián Gyulát mint felelős szerkesztőt és üdvözljük mint állandó és értékes munkatársát annak a lapnak, melyet ő lendített fel, ő tett virágzóvá nehéz viszonyok között kitartó és önzetlen munkájával.

(=)

Anekdoták és tréfák

A hatalomnak is van határa.

Egyik szultán, ki ellensége volt a dohányzásnak, eltiltotta a pipázást a birodalmához tartozó földeken. Mégis azt a hírt hozták neki, hogy az egyik bég ennek ellenére is dohányzik. Mivel a szultán szeretett éjjelente a konstantinápolyi utcákon sétálni álöltözetben, hogy személyesen is ellenőrizze rendeleteinek végrehajtását, egyszer papi öltözetben, de kísérettel beállított a béghez.

Beeresztették és levezették egy fényes földalatti helyiségbe. Megkínálták a társaságot pipával. Mindenki elfogadta a szultán kivételével.

Közben aztán odaszólt a béghez:

— Nem ismeri őfelségének a szigorú tilalmát?

— De igen. Ismerem, — felelte a bég felismervén hangjáról az uralkodót, de azt gondoltam, ha őfelségének korlátlan hatalma van is a földön, az nem terjed ki a föld alá. Láthatja, hogy én gondoltam arra, hogy ne jussak ellenkezésbe a tilalommal. Csak a föld alatt pipázom.

Az okos csillagász.

XI. Lajos király egyik csatája előtt megkérdezte a csillagjósát, hogy mi lesz a csata eredménye. Az persze minden jót jövendölt neki. Képzeltetni a király haragját, mikor a csata mégis elveszett. Hivatta a hóhért:

— A csillagjós a szobában van. Pár perc múlva ki fogom kísélni. Ügyelj jól a szavakra, amit majd mondok. Ha azt mondom neki: Milyen szép felettünk az ég, akasszátok fel. Ha ellenben azt mon-

dom: Menj el békében, akkor ne görbüljön meg egy haja szála sem.

A szobában már remegve várta a szegény csillagász.

— No csillagász uram, ön tudja a jövőt. Megtudná-e nekem mondani, mikor fog meghalni?

— Felség, — felelte az okos csillagász — az én tudományom nem terjed ki arra, hogy pontosan tudnám a napját, de annyit biztosan tudok, hogy három nappal előbb halok meg, mint felseged.

Ez a felelet megmentette. A király megijedve búcsúzáskor többször is elismételte neki: Menj el békében, menj el békében.

Kölcsönkenyér visszajár.

Ruyter a híres tengernagy, ki annak idején a magyar gályarabokat kiszabadította, nem szeretett lovon ülni. Nem is volt jó lovas. Egyszer egy barátjánál volt látogatóban s itt mégis rá tudták venni, hogy lóra üljön. Alig ült azonban nyeregben, leesett. A társaság nagyon mulatott rajta. Ruyter elhatározta, hogy visszaadja a kölcsönt. Meghívta egyszer a nevető társaságot az ő vezérhajójára. Ott kitűnő vacsorát adatott nekik s ő maga nagy köszöntőt mondott a vendégek tiszteletére. A beszéd végén hirtelen sortüzet adatott az összes hajóágyúval. A vendégek azt hitték, itt a világ vége. Mind a padlón találta magát ijedtében. Egyedül a tengernagy állt nyugodtan és mosolyogva a helyén:

— Íme, uraim — mondta —, ez az én lovam.

Kupa-mérkőzés a IV. B és IV. A között.

Az őszi esők az idén soká késnek
S szép szezonzja volt a kupa-mérkőzésnek.
Amint értesültem, nem is Pesten csupán,
Máshol is volt ám harc az érdemes kupán.
Lám a négy bé osztály is ráért az á-ra,
Szálljon ki vele egy bajnoki kupára.
Lett erre nagy sürgés a két osztály táján,
Ki védje az osztályt a csaták csatáján?
Előbb a bében lett készen a nagy lista,
Persze a kapitány vitéz Citrom Pista.
Ő a fiúk között hamar válogatott
S maga mellé vett az ismétlőkéből hatot.
Azon az alapon szedte őket el,
Bennük több a lelki és a testi erő.
S mivel sokan jártak mások a nyakára,
Tíz-tíz cigi lett a többi négy hely ára.
Ahogy végeznek majd a nagy viadalon,
Cigi lesz számukra vigasz vagy jutalom.
Elkészült az á is végre a csapattal,
Vakarcs, a kapitány, felér másik hattal.
Ha labdát nem talál cingár hosszú lába,
Belecentnerez az ellenfél gyomrába.
Szóval készen lettek s még az elmúlt héten
Összement a két had künn egy nagyobb réten.
Megkezdődött a harc, ám gyenge a tollam,
Hogy annak folyását híven lerajzoljam.
Kint volt a két osztály apraja és nagyja,
Hogy a bajtársakat csüggedni ne hagyja
S olyan lármát csaptak, meg kell azt is adni,
A varjak sem mertek közelben maradni.
Ha a harc némileg kezdett lanyha lenni,
Elordítja Citrom: „Gyerekek, rámenni!”
De rá is mentek ám, ha a helyzet komoly,
Nem válogatták, hogy fej, láb-e vagy gyomor?

Lendült a nagy bakancs, ki tudja, hol áll meg,
Ki tudja, hol áll meg, kit hogyan talál meg?
Lendült a nagy bakancs s akit utoléra,
Leterült a rétnék duzzadó fűvére.
Hogyha később felkelt s tovább harcolt, biz ott
A feje óriás tök nagyságra hízott.
Aki tán szembeszállt a bírói joggal,
Szegényebb lett rögtön egy derék szemfoggal.
Vakarcs, a kapitány, biceg már két lábra
De azért a harcot vezeti továbbra.
Citrom Pistát is, ha látná a mamája,
Istenem dehogy is ismerne reája.
Lábán a zsebkendők alig tudnak férti,
Ingéből nincs már ép csak egy kis tenyérnyi.
Magam is láttam és állítom a dolgot,
Mind a 22 hős nagy veszélyben forgott.
Még az Á-istáknak a kapusa talán
Volt leginkább kívül a veszély vonalán,
De sajnos a nézők tömege mögötte
A kaput egyszer a fejére döntötte,
Úgyhogy bizony neki is jutott a jóból,
Alig bírt kimászni szegény a hálóból.
A nagy harc folyamán nemcsak éppen testek,
Hanem mindkét félnél gólok is csak estek,
De bár sokan dőltek el a nagy harc alatt,
A mérkőzés mégis eldöntetlen maradt.
S mert olvasták azt a sportujságok révén,
Hogy bíróverés van egy rendes meccs végén,
A két vezér összeretelte a nyáját,
S megtapogatták a bíró úr kupáját.

Telek

A HALÁL VAGY A SZÉGYEN.

Egy véres harc után a francia hadsereg kezdett visszavonulni. A sorok meginogtak és menekülve futottak hátra. Ekkor Catinat tábornok a sorok élére állt és visszavezette őket.

— Mit csinál tábornok úr? — kérdi tőle egy tiszt. — A kész veszedelemben megyünk. El nem kerüljük a halált.

— Az igaz, — mondta a tábornok. — De ha nem kerüljük el a halált, a szégyent biztosan elkerüljük.

Sújtás – zsinórozás

A sujtásdísz keleti eredetű. Lassan beszivárgott Európába, a franciák és németek annyira megkedvelték, hogy még könyveket is írtak erről a díszítési fajtáról.

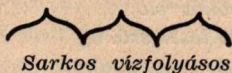
Leginkább nálunk Magyarországon honosodott meg, mert nagyon alkalmas a gyönyörű, szebbnél-szebb magyar motívumok felhasználására.

Tudjuk, hogy ősapáink dolmányát, nagyanyáink pruszlikját, pártáját gazdag zsinórozás díszítette. Faluhelyen, ahol még megőrizte a nép nemes, ősi viseletét, még most is gyöngyörködhetünk vasárnaponként templombamenés-kor a csodaszép, gazdag népviseletben. Sajnos, sok helyen már a város káros hatása folytán ez a kedves, — a régi hagyományokhoz való ragaszkodás pusztulóban van.

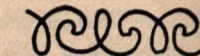
Ha a kész zsinórból az anyagra való rávarrással formáljuk a mintát, akkor az így nyert dísz neve a sujtás. Ha azonban előzőleg mintába fonjuk a zsinórt és az így kapott kész mintát varrjuk a ruha anyagára, ez a vitézkötés. Katonaegyenruhákön láthatunk ilyen díszítési formát különösen a régebbi időkben. Innét is kapta nevét a vitézkötés, melynek több fajtája van, ú. m.

bakakötés, huszárkötés, karikás, egy-szíves stb. A sujtás folyódísz. Formájára nézve szintén különféle elnevezéssel bír, ú. m.: vízfolyásos, lencses, körtvés, szíves, halfarkú, saskörmös, karikás, stb. — Örömmel látjuk, hogy napjaikban ismét tért hódít a régi magyar divat, hogy nem csak szívünkben, lelkünkben vagyunk magyarok, hanem külsőnkkel is büszkén valljuk magyar voltunkat.

Glock Klára.

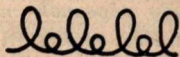
Sarkos vízfolyásos

Egykarikás körmös

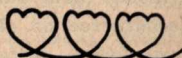
Vízfolyásos

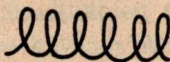
Lencses-karikás

Szíves

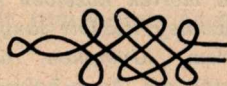
Halfarkú

Körtvés

Saskörmös

Vitézkötés.

A Washington közelében lévő Spokane városban Wilson S. C. állattenyésztő hosszas kísérletezés után új állatfajt tenyésztett ki. Ez az új állatfaj az amerikai bölény és a szarvasmarha kereszteződéséből jött létre és hír szerint egyesíti magában a bölény és a tulok minden előnyös tulajdonságát. Wilson az új állatfajnak a cattle (tulok) és a buffalo (bölény) szavak keresztezéséből a „catalo” nevet adta.

A repülés tudománya újabban a potrohos bogarakat hívja segítségül a repülőtechnika tökéletesítésére. A potrohos bogarak vezették rá a repülőgépszerkesztőket a helikopterre, vagyis a súlypont változtatására, amikor megállapították, hogy ezek a bogarak repülés közben súlypontjukat állandóan változtatják.

A budapesti Pázmány Péter Tudomány Egyetem működését, miután a pápa nem akarta megerősíteni, II. Ferdinánd német-római császár és magyar király 1635 október 18-án kiadott aranybullás levelével erősítette meg.

Abesszínia területe 1 millió négyzetkilométer. Az ország 11 milliós lakosságából a négushoz hű népek száma 3 és fél millióra tehető.

Dr. Leaky, angol geológus, keletafrikai kutatásai során a tanganyikai Oldaway-völgyben eddig ismeretlen őskori óriási juh csontvázát ásta ki. A juh nagyobb lehetett a bölénynél. Szarvainak hosszúsága meghaladta a két métert.

Anglia egyik leghíresebb tudósa felfedezte a halálsugarakat, amelyeket Z-sugaraknak nevezett el. A Z-sugarak többek közt tetszészerinti távolságra megbénítják a gépkocsik és repülőgépek motorait; megsemmisíthetik egész országok természetét; gyilkos baktériumok, betegség-csírák, mérgek vagy mérges gázok felhőit bocsáthatják nagyobb területre.

A leningrádi Sarkvidéki Intézet értesítést kapott egy földtani expedíciótól, hogy Szibériában három forróvízű forrásra bukkantak. A források a Szibéria északkeleti csúcsán levő Csúcs-földön vannak és vizük hőmérséklete 58 fok.

Az angol Bibliaterjesztő Társaság 11 millió Bibliát adott el az idén, 602 különböző nyelven. A társaság jelentése megállapítja, hogy a legbúzóbb bibliaolvasó egyike V. György király, aki még 1881-ben megígérte édesanyjának, Alexandra királynénak, hogy mindennap elolvassa a Biblia egyik fejezetét és szavát hűségesen meg is tartotta.

Az emberiség legrettenetesebb átka lesz a csalánból készült szövet — mondta egy angol ezredes. Az új szövetet az Egyesület-Államokban találták fe. Csodálatosan puha, finom, fényes, pompásan festhető és még a selyempapírvékonyosságú szövet is olyan erős, hogy emberi kézzel nem lehet eltépni. Ez a találmány tönkre fogja tenni a világ összes gyapotültetvényeit, Anglia óriási gyapot-, gyapjú-, selyem- és műselyemiparát, csődbe kerget sokezer bankot, lenyomja az ingatlanok értékét az egész világon és sokmillió embert foszt meg kenyerétől.

Hogy Európát egész terjedelmében láthassuk, 400 kilométer magasba kellene felemelkednünk.

Ezer méter magasságban lepkét fogott Lucien Bertrand tanár, a párizsi természetrajzi múzeum igazgatója. Az érdekes lepkevadászat léghajóról történt.

Egy hernyónak 4041 féle izma van. Ha a hernyók sportolnának, ilyen izomzattal minden rekordot levernének.

A világ leghosszabb utcája Bosztonban van. A Washington-utca ez, amely hét kilométer hosszú.

P. F.

Komárom. A túlsó parton kiköt a hajó, s a „Szent István”-on felhúzzák a — cseh zászlót. Ökölboszorúlnak a kezek, s a szivekbe beléhasít a fájdalom.

Esztergom. A Bazilika: megkövesedett hatalmas történelem. A hajón megszólal: „Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország” — és soha nem éreztem át úgy ezt a dalt, mint most.

A hajó szántja tovább a szőke hullámokat. Élvezet nézni. A csónakázók is élvezik, meg a fürdőzők.

Visegrád. Salamon-torony. Mindenünnen a magyar múlt szól. És minden csupa gyönyörűség. Kulisszaszerűen egymásmögé tolt hegyek, ibolyaszínük egyre halványodik a távlatlalt. Az ég aranyfényben fürdik, a lenyugvó nap sugarai rózsaszínűre csókolják az öreg Duna ezüst tükrét, s a „Szent István” hófehér testét.

A fény halványul, s az árnyék nő. A magyar földre leteríti fátylát az est.

Budapest. Tündérország ez a ragyogás! A margitszigeti padokon szerelmespárok ülnek. A hajón kellemes szellő lengedez; a Dunapalota vakító fényárban úszik, s a „Szent István” lassú méltósággal besétál a kikötőbe. Kár, hogy vége a hajózásnak.

A város fülledt-meleg és poros. Fáradtan gyalogolunk a szállásunkra, s a fokokunkkal ütjük a taktust a pesti aszfalton. Van hangulat a nagyvárosban is. Vakít a reklámok fénye, hunyorítani kell.

Láttam egy embert, aki csontos, kiéhezett arccal és sóvár szemmel keresett valamit a szemetesládában. S egy másikat, egy lábatlant, aki a két kezén vonszolta a testét. Az Élet nyomorultjai.

Végre a szállásunkon. Az ötödik emeleten. A város zajos lüktetése felhallatszik, míg el nem nyomja fáradt tagjainkat az álom.

(Jún. 29.) Mohács. Nincs sok veszteti való időnk. Este 10-kor értünk ide, és már reggel indulunk is, Borjád felé. Amit lehet, megnézünk. Mondják, hogy ott a domboldalon csillogott a török fegyver 1526-ban, itt meg itt állt a magyar sereg. (Ha akkor is ilyen hőség volt!) Kissé elmerengünk a multon, aztán a jövőbe nézünk, s dal fakad az ajkunkon. Hosszú az út Borjádig, a meleg nőttön-nő; csak néha frissít fel egy kis szellő, vagy egy korty víz.

Borjád. Egy újdonság: a gazdánál vagyunk szálláson is. A falu lakói

svábok. A háború előtt szerbek is lakták, de a háború után lejjebb költöztek. (Olvastam, hogy Jugoszlávia azért hívta vissza az ittrekedt szerbeket, hogy el ne magyarosodjanak! Hát mi teziünk-e valamit azért, hogy szerteszt e nagyvilágban élő véreink magyarok maradjanak?) A görögkeleti templom még áll, és öt szerb család él a faluban. Itt csak a férfiak tudnak magyarul, az asszonyok nem. A jellegzetes népviseletet erősen tartják. Elnéztem ezt a szín-hullámozást. Jól esik a szemnek. Folyton az jár az eszemben, hogy mért nincs arra mifelénk népviselet?

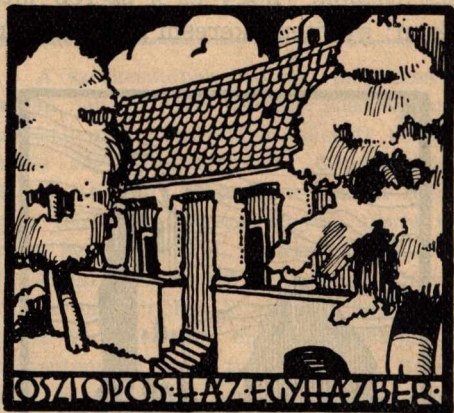
Este német-magyar táborüzet tartunk. Az egyes mókákat lefordítjuk sebtiben németre, s németül konferálunk. Kislányok csengő hangon énekelnek „Ungarland”-ról. És magyar ketőst táncolunk velük!

(Júl. 2.) A Mecseken való átkelés emlékezetes marad mindnyájunknak. Egyesével — 50 lépésnyi távokban — haladunk felfelé a meredek oldalon. A hőség fokozottan érvényesült. Kínlódó szekerek recsegve-nyikorogva szállították lefelé a fát, s a kerekek mélyen bevágódtak az amúgyis mély hegyutak

téglavörös porába. Mi is féltérdig jártunk benne, és szívtuk magunkba a vastag port. Az erdő meglehetősen ritkás volt. Az első gerincen túl lassanként elmaradt a por és egyre sűrűsödött az erdő. Sokkal kellemesebbé vált az útunk, és egyre többet jöttünk lefelé. Kitűnt, hogy az is fárasztó. Sokáig jöttünk egy patak völgyében, aztán meredekebbnél-meredekebb fel- és leszállások következtek, a torkunk száraz volt, csak a táj szépsége enyhítette mindent. A kerékpárosok megszenvedtek a gépjükkel: néha kötélnek kellett leereszteni, oly meredek volt a hegyoldal.

Estefelé értünk Egyházbérre. Első dolgunk a mosdás volt.

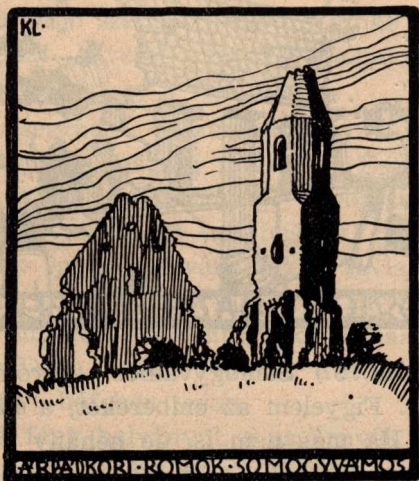

(Júl. 9.) Somogyvamos. Járom a falut. Figyelem az embereket, a házakat. Ha más nem is, de néhány faragott ereszeszka csak akad a gyűjtemény számára. Van itt egy pásztor-ember. Rossz borotvából készült „bicsókkal” faragja jellegzetes somogyi pásztorművészettel a szebbnél-szebb tükrösöket, pásztorbotokat, ostor nyeleket, sőtartókat, csont-óraláncokat, meg a többi faragott és karcolt, spanyo-

lozott holmit. Megkérdezem, honnan veszi a díszítményeit.

— „Fejbül. Gyün a' magátul” — feleli...

... Árpádkori templomrom a dombon. Köröskörül összefüggő zabtábla. Nincs más hátra, neki kell vágni a zabnak. Gyönyörű alkony van, lent a halastavak visszatükrözik a naplementét, hazatérő jühnyáj béget a távolban. Úgy kerülök a romhoz, hogy a nap a fal mögött van, és az előbukkanó sugarak glóriát vonnak a festői kőhalmaz mögé. Érdekes ellentét. Sötétedő, lilás romok a fényes, narancssárga égen. És ringó zabtenger, a szélén néhány sötétzöld bokor. Gyorsan lerajzolom tussal, aztán jövök dalolva, a munka örömevel. Örülök, hogy ez a szerep jutott nekem: gyűjteni, keresni a szépségeket.

(Júl. 11.) Kupa várának romjai. Az utolsó út ebben a görbe Somogyországban. Valami pogányos, szent áhítot fog el. Somogyország ősmagyar lelke. Hogy muzsikál a szó: Koppány, Koppány; élvezem a kimondását. A magyar függetlenség első harcosa, nyakas

Koppány vezér! Te gyűlölted először a „németet” (a pogánylázadások főoka a sok német talpnyaló volt), mintha együttérzett volna a lelked késői unokák nagy-sok keservével, mintha felédrikoltott volna a tárogató, és felédvitte volna nagy Bercsényi Miklós siralmát, rongyos kurucok bús jeremiádjait! Haj! Koppány vezér! Szentek ezek a kövek énelőttem — minden szent, ami magyar — el is teszek egy darabkát a tarisznyámba.

Ezek a gondolatok kavarganak bennem, míg meglobogtatom a zászlót a várfalon (ma zászlós vagyok), aztán vezényszó harsan és megyünk tovább Fonyód felé.

(Júl. 13.) Egyházashetye. Berzsényi Dániel szülőháza. Egyszerű, fehér falak, emléktábla. Eszembejut, hogy ta-

valyi mozgótáborunkon Berzsényi pajtvává alakított kemenessömjéni lakóházában volt a szállásunk. Úgy látszik, Berzsényi valamiképen mindig élénkkerül, mintha figyelmeztetni akarna bennünket: „Romlásnak indult hajdan erős magyarokat” valamire, amit nem ér-

tünk, nem látunk meg ebben a jazz-
muzsikás, vajudó korban...

... Ballagunk az országútak porá-
ban, tűző napsütésben, erdő hűvösében,
szűrös tarlókon. A por belep bennünk,
az ajkunkon dalok fakadnak, s a gon-
dolataink mindig másutt járnak. Szede-
getjük csokorba az emlékvirágokat, fá-
radt szemünk előtt megelevenedik egy-
egy kép az útról; azután meg haza-
zagondolunk édesanyánkra, akit
olyan régen láttunk. És dalolunk, sokat
dalolunk. Regős-utat járunk, tábor-
tűzünk fénye bevilágít a magyar éjt-
szakába. Járjuk a falut, erőt merítünk
belőle és magyarságot. Edződik a test,
nemesedik a lélek. Fázunk vagy izza-
dunk, megázunk, kihallgatásra me-
gyünk, hadijátékot játszunk. (Fogunk

mi még igazán harcolni!). Sokszor na-
gyon-nagy problémákról folyik a szó:
a magyarság problémájáról — ilyen-
kor összefacsarodik a szív —, máskor
meg tréfa röppen az ajkokról, meg ka-
cagás. Ez a mozgótábor, de ilyen az
élet is...

(Júl. 20.) ... Utolsó nekirugaszko-
dás. Már feltűntek Sopron tornyai. Vad-
virágot szedünk a hősök szobrára. Vé-
gigvonul szemem előtt az egész mozgó-
tábor.

Sopron. Fáradtan érünk az öreg in-
tézet öreg hársfái alá, és hosszú imád-
ságban adunk hálát a jó Istennek
minden gyámolító, megsegítő szerete-
téért.

Kónya (Koncser) Lajos
62. Pálffy-cserkész,
IV. évf. tanítónöv.

Kaptuk a következő tréfás panaszos le-
velet:

Ahogy az idej első számot kapom,
Megakadt a szemem a borítéklapon.
Ott van a pályázat — felkiáltó jellel!! —
Itt lesz a nagy verseny, fiúk fel a fejjel.
Hát a „Lányok” hol van? kérdem fanyalogva.
Maradjanak otthon szépen a sarokba?
Hát ez mégsem járja, mi csak annyit

[mondunk,

A pályázatra majd nekünk is lesz gondunk.
S pályamunkáinkban oly nagy lesz bőség,
Olvasni sem bírja majd a szerkesztőség.

Magyar Erzsi

A szerkesztő válasza.

Ezt a kis megrovást olvastam örömmel,
S várom a munkákat akármily özönnel.
A munkához kedvet s jó sikert kívánok,
Fel a nagy versenyre tehát *Fiúk, Lányok!!!*

A szerkesztőnek azonban még ezen kívül
is van néhány rövid üzenete. Első számunkba
két kellemetlen sajtóhiba csúszott be. Abesz-
zinia régi fővárosa nem **Goudara**, hanem
Gondar. Nehogy földrajzból rosszul feleljetek
és a felelősség rajtamb legyen, sietve igyek-
szem helyreigazítani. Sportrovatunk alól pe-
dig kimaradt a szerző neve. Régi előfizetőink
ugyan valószínűleg kitalálták, hogy ki írta,
de az újak kedvéért örömmel közöljük, hogy
a szeptemberi szám tudósítását is, **Bozsi Mi-
hály** a világhírű magyar vízipólócsapat ki-
váló tagja, sportunk egyik legnagyobb büsz-
kesége írta. További cikkeinket is mindig ő
fogja írni, s ilyenformán sportrovatunk min-
dig a legjobb kézben lesz. Sajnos, ebből a
számból rovatvezetőnk külföldi útja miatt
cikke elmaradt. — **K. B. Budapest**. Nagyon
örülök, hogy a regény tetszik. Meg va-
gyok győződve, hogy a folytatások még
inkább le fognak kötni. A befejezés miatt ne
aggódj, mert a máris kész regényt ebben az
évfolyamban teljesen le fogjuk közölni. —
Fejtörő. A rejtvény bevált, küldj máskor is.
— **Többeknek**. Fogadóórát csak a hónap első
és harmadik szombatján tartunk 6—7-ig. —

E VILÁG FÉNYESSÉGE

Irta: Hamvas József.

Második közlemény.

Kora délelőtt hanyatthomlok rohanást jött le egy majoros a Látóhegyről. Elfulladásra jelentette, hogy lovasok vágatnak erre. Elül magyarok, utánuk meg nagy raj tatár.

— Meg kell fújni a kürtöket, hogy erre találjanak a menekülők!

És megszólaltak a tülkök lent a völgyben, a hegy oldalán, fönt a hegy tetején. Hej, de nagy csönd lett erre az emberek között! Most hívják ide a veszedelmet!

És jött. A völgynyílás előtt, a tisztáson, rogyott inakkal baktatott ki három, négy, öt lovas. Ezüstös, aranyos páncél rajtuk, de milyen szomorúan! Aztán a nyomukban négy, öt, hat csatlós ijedten, soványan, meggörbedve ültek a lovon.

— Erre! Erre! — kiabálták a sánc mögül az emberek.

Ettől, mintha új erőre kapott volna a lovas. Jöttek föl a parton, belelovagoltak egyenkint a sánc nyílásába.

Szaniszló üdvözölte őket. Az egyik ezüstpáncélos úr lehajolt hozzá és a legegyszerűbb vértű, büszke tartású úrra mutatott:

— A király!

Szaniszló szóközi lázzal fordult az emberekhez:

— Atyámfiai! Térdeljete le! Itt a király, a mi urunk! Megmentjük! Isten minket úgy segítjen!

— Úgy segítjen — zúgta rá vagy kétszáz ember forró lélekzettel.

Szaniszló hódolattal járult a király

elé. Föl akarta vezetni a kolostorba, hogy pihenjen egyet.

— Hálásan veszem — felelt szomorúan a király —, de most nem érünk rá a vendégeskedésre. Legalább száz tatár nyargal utánunk. Ezek nyomán vagy ötször annyi jön. Hamar ütközet lesz itt. Erre készülünk.

— Akkor, uram király, — mondta alázattal Szaniszló —, üljete a mi jó pihent lovainkra. Néhány testvérünk csatlakozik. Életüket adják, ha kell.

— Ti meg itt maradtok?

— Mi védjük ezt az utat. Ha itt betörnek, a klastromból állunk ellent. Amíg mi élünk, nem megy erre tatár.

— Mi a neved, tisztelendő atyám? — kérdezte a király.

— Szaniszló.

A fejedelem embereihez fordult:

— Aki életben marad közülünk, ne felejtse el a nevét!

IV.

Fél óra múlva pihent lovakon nyargalt tovább a király néhány vitézével, csatlósaival és új kíséretével: Bencével, Bogyozlóval és Bertalannal. Csuhasan ülték a lovat, de meglátszott rajtuk, hogy keménykezü férfiak.

Vízmosáson, vadösvényen vágta bele a Bükkbe. Jó vezető volt a három kardos szerzetes. Nem először járták ezt az utat át Gömörbe.

Hanem azért néha meglassultak ezek hárman. Visszafigyeltek Bélkó felé. Nem hallják-e a küzdelem zaját?

Bertalan már kora délután példálózott, hogy utat mutatni elég lesznek

ketten is. Ő inkább visszamegy védeni a bélkői kolostort. De Bogyoszló ez ellen tiltakozott, mert ha már valakinek harcolni kell, az inkább illik hozzá, meg a buzogányához, amit nem kalapált össze hiába.

Bence nem szólt, de eltökélte, hogy az éjjel visszaszökik. Aztán majd két társa reggel belenyugszik a változhatatlanba.

Alkonyatkor elérték a barlangot, ahova Bence el akarta vezetni a menekülőket. Ember és ló úgy eltűnt a barlang nyílását takaró bokrok mögött, hogy itt nyugodtan megpihenhettek. A három szerzetes a barlang nyílásához telepedett. A többiek hadd pihenjék ki magukat.

Bence kétszer is levizsgáztatta két társát, hogy jól tudják-e az utat az Álacsony Tátráig, onnan a Vág völgyébe? Látta, hogy tudták. Megnyugodott benne, hogy el tudják majd nélküle is vezetni a királyt.

Egy darabig halkan beszélgettek, aztán leheveredtek a barlang hideg homokjára. Bence maga se tudta hogyan, de elnyomta az álmot. A múlt éjjel se húnyta le a szemét. A fiatal szervezet megkövetelte a magáét.

Éjfél után volt, mikor valami fölriasztotta. Fölfigyelt, nem volt semmi nesz. Nem is kívülről jött, ami fölébresztette. A teste fáradtsága oszlott el annyira, hogy most már lelkének izgalma el tudta verni az álmot.

Felült. Azonnal tudta, hogy ő most megy vissza, meghalni a kolostor védelmében. Ezen az úton a királyt nem fenyegeti veszedelem. Akik Bélkőig üldözték, azok többé el nem érik. Az utat se találják meg utána a vadonban. Megy

vissza! Mert neki Szaniszló elől fel kell fogni a veszedelmet.

Maga elé nézve gondolta el ezt így. A szeme megszokta a sötétséget, mely nem is volt teljes, mert odakint fényesen sütött a hold és a leveletlen bokrok között beszűrődött egy kis világosság ide, a barlang elejére.

Most tisztult ki előtte a helyzet. Nem akart hinni a szemének. Megtapintotta a földet. Persze, hogy igaz! Fölugrott. Ott állt a lova egyedül. Egyedül! Bertalan és Bogyoszló megelőzték! Visszaszöktek meghalni Bélkőért!

Leborult a földre, tenyerébe temette arcát és sírt. Hangtalanul, hogy föl ne keltse az alvókat, de annál fájdalmasabban. Sírt, sírt, majd a szíve szakadt meg. Aztán átolvadt a sírás csendes imádságba. Azokért, akiket szeretett.

V.

A király menekülése kemény hajsza volt rengeteg erdőkön, mocsaras tájakon keresztül. Élelem, lóváltás akadt a tanyákon, majorokban. De ahová elhoz-

Megfojt a harag, hogy így kell futnom...

ták a veszedelem hírét, mindenütt el-
sápadtak az arcok és ijedten néztek kö-
rül az emberek.

A király napokig szótlanul levogalt
és ettől néma lett az egész csoport.
Bence, aki útmutatónak rendesen a
menet élén járt, közel a királyhoz, nem
egyszer úgy látta, hogy könny ül a ki-
rály szemén.

Egyszer aztán alkonyatkor, mikor
egy sziklapárkányon megtelepedtek, ki-
tört a keserűség a királyból:

— Megfojt a harag, hogy így kell
futnom! Ha nem vagyok király, nem
menekülök. Ott esem el a Sajó mellett.
De király vagyok. Nekem magamnak is
oltalmaznom kell a királyt.

Nagy csöndben hallgatták.

— Összel lehullanak a levelek —
mondta tovább —, kopár lesz a fa.
Olyan, mintha meg volna halva. De nem
halt meg, mert él benne az az erő, ami
megint helyrehoz mindent, ha kedvező
idő fordul. Az ország erejének ez az
összessége: a király. Amíg a király el
nem vezett, van aki egy csomóba fogja,
vezesse, munkába vigye a sok ezer em-
ber erejét. De ha ilyen nagy pusztulásba
egyszer belevész maga a király is, ször-
nyűséges baj lesz abból. Ha elszakad a
gyeplő, széttépik a lovak a szerszámot,
árokba kerül a szekér.

Megint elhallgatott egy kicsit.

— Ilyen gondolatokkal törölöm le
arcomról a szégyen pirosságát, amikor
futok. Meg kell mentenünk a királyt!
Ez itt mindnyájunk kötelessége. Az
enyém is.

Aztán Bencéhez fordult:

— Mennyi idő múlva érjük el a
Vágot?

— Egy hét, ha nagyobb eső nem jön.

— És onnan mennyi Trencsén?

— Öt nap.

— Visszakívánkozol-e Bélkőre?

— Vissza, uram!

— Olyan jó ott?

— Bajban vannak.

— Segíteni akarsz nekik?

— Ha még lehet.

A király erre szomorúan, megindul-
tan mondta:

— Kevesen voltak. Harcban jártas
alig egy-kettő. A zsellér nép kereket
old, mihelyt teheti. A tatár mind ki-
tanult katona. Vérben és tűzben gázol-
ták át a félvilágot. Bence fiam, a bél-
kőiek már onnan a fényes magasságból
néznek le ránk!

Bence nem felelt. A fájdalom mel-
lét és torkát szorongatta. A király rész-
véttel nézte, aztán a fiatal szerzetes
vállára tette a kezét:

— Ha elérjük a Vágot, nem téveszt-
hetjük el az utat, onnan visszaeresztlek.

— Köszönöm, uram!

— És ha nem találsz Bélkőn csak ro-
mot és halált?

— Akkor majd megmondja nekem
az én jó Istenem, hogy mitevő legyek.

— Jól van, fiam, jó helyre mész
tanácsért.

Aztán lepihentek éjszakára.

Másnap reggel megint nekivágtak
az útnak. Bence ismerős alakú hegyek-
ről, nap járásáról tájékozódott, ha aztán
emberek közé, olyan helyre értek, ahol
már megfordult egyszer, tovább tervelte
az utat. Eddig jól ment minden.

A Rima mentén füves síkságok vol-
tak. Itt aztán vágatásban mehetett a
lovas csapat. De jól esett ez a sok bak-
tatás után, amit hegyoldalokon, víz-
mosásokban, gördülő kövek között

szenvettek meg. Amint az arcukba csapott a hóízú tátrai szél, mintha a szabadságot hozta volna nekik.

Rendes úri tanyákon itt pihenésre való szállást, továbbmenetelre jó lovakat kaptak. Marasztották a királyt, hogy pihenje ki magát, de nem engedett egyetlen pihenőnapot sem:

— Menni kell! Nemcsak Batu kán támadta meg az országot. Mindenfelől ellenünk jönnek. Kádán vezér a Bárcság felől tör be és harmadik tatárözön Lengyelország felől jön majd, ha a német—lengyel sereget szétveri. Mind Magyarországra jönnek. Elfogott tatárok mondják. Európai uralmuk közép-pontjává akarják tenni Magyarországot.

— Ki tehet ellene? — kérdezte egy csüggedő.

— Lehet, hogy a keresztyén népek belátják, hogy milyen baj az, ha Magyarország elvész. Akkor segítenek. De az is lehet, hogy a maguk sok apró bajától nem látják ezt a nagy veszedelmet. Akkor magunknak kell visszafoglalni a hazát.

— Hogyan tehetjük, ha minden elveszett?

— Mi veszett el? A nép megvan, csak meg van ijedve. Nem hallatja a szavát. Azért úgy látszik, mintha nem volna. Aztán akad még néhány száz bátor magyar, aki megindul. Minél tovább mennek, annál többen lesznek. Egyszerre együtt lesz egy nagy, félelmes hadsereg, amit nem lehet megverni, mert minden katonája csak előre tud menni és inkább meghal semhogy ott hagyja a helyét.

— Isten áldja meg a királyt! — kiáltott föl Bence.

— A királynak hinni kell nemzeté-

ben, fiam. Ha a király nem hisz népében, elveszett a nép, de elveszett a király is.

Másnap reggel megint tovább mentek és a hatodik napon elérték a Kriván hegy tövében a Vág vizét.

VI.

Bencét marasztotta a király, hogy tartson vele, mert megszerette az okos, lelkes, szívós fiatalembert. Amíg kíséretének tagjait szomorúan megviselte a menekülés és roskadt öreggé törődtek az előkelő urak, az egyszerű, szigorú élethez szokott Bencén meg se látszott a fáradtság, sőt itt a szabad levegőn barna-piros lett az arca és este is úgy szállt le a lóról, hogy mindjárt szolgálátra készen állt.

Bence szomorúan felelte, hogy ha a király parancsolja, vele megy tovább is. De az uralkodót meghatotta ez a hűség, amivel a szerzetes kolostorához ragaszkodott. Eleresztette Bencét.

Bence a part szikláján állt lovával, mint valami szobor. Úgy nézte a király csapatát, amint ügetnek a füves parton. Nézte, nézte sokáig őket. Aztán eltűntek a fordulónál a fák mögött.

Bence, Isten nevében, megindult vissza. De sokkal szomorúbb volt ez az út hazafelé! Nem hajtotta a gond és a büszkeség, hogy megmentse a királyt. Nem emelte most semmi a szívét. Még csak nem is volt óvatos. Magát féltse? Olyan szomorú volt a lelke, hogy nem féltette az életét.

Ha Bélkőre gondolt, az jutott eszébe, amit Béla király mondott. A bélkői életet elsöpörte már a tatár hullám, minek megy oda?

De ha a bélkőiek csakugyan már onnan a fényes magasságból néznek le a földre, hadd lássák, hogy nem feledkezett meg róluk.

És ment a hosszú, úttalan úton egyedül. Sokat imádkozott. Volt úgy, hogy órákig egyfolytában. Nem látta magát tükörben, azért nem tudta, hogy arcának pirossága elmúlt, fakó, barna színű lett a bőre, hüvelyknyi szakáll éktelenkedett az állán, a tekintete lázas mohósággal meredt előre.

— Még több, mint egy hét hazáig!

De aztán több lett belőle. Már Gömör közepén is üresen álltak a tanyak és majorok. Volt úgy, hogy a falu népe is elmenekült. Mindig magányosabb lett a tájék. A nagy csend talán zivatar előjele: a tatár zivatar közeledését jelentette.

Végre eljutott arra a földre, amit már végigszántott ez a zivatar. Porrá égetett falu, leölt emberek az úton, ház ajtajában, udvaron. Vad, kóbor kutyák ugatták meg, hollók és keselyük rebentek föl a halottokról.

Az első fölégetett falu képe keserű fájdalommal vésődött a szívébe. De óvatosságra is figyelmeztette. Most már nem mehetett az egyenes úton tovább. Fölvezette a lovát a hegyoldalra. Ezentúl a hegy gerincén kell mennie, ahol lehet elég védett helyen. Onnan messzire elláthat és jókor észreveszi a veszedelmet.

Az első éjszaka a messze távolban látott tüzet. Lehetett több napi jár-földre. Harmadnapra beért a Bükk-hegységbe. Attól fogva nem látott, nem hallott a tatárokról semmit.

Fel is éledt a reménysége, hogy Bélkő, Szaniszló apát jó vezetésével,

visszaverte a tatárt. Jó sáncok védték a völgy bejáratát. Még jobban meg volt védve a kolostor. A lovon jött tatároknak nem voltak itt faltörő szerszámaik. Máskép meg Bélkőre be nem mehettek.

De alighogy egy kicsit elringatta a reménység, megint eszébe jutott, amit a király mondott. Hogy a tatár harcra nevelődött és sokat megtesz, amit a harcos élethez nem szokott ember ki nem talál.

Aztán a tatárok tudták, hogy a király arra menekült. Minden áron át kellett hát törni ezen az akadályon.

Ha erre gondolt, megint elfogta a tompa, megbénító fájdalom. Ilyen lehet az, ha vízbe merül az ember, aztán összecsap a feje fölött a hullám.

Most már toronyiránt ment Bélkő felé. Hajtotta az izgalom. Ha lova kifáradt, vezette, megfogta a kantárt és szaladt vele.

VII.

Még ez a meredek hegyoldal, aztán ott a völgyben a bélkői út és odébb nem sokkal a sziklás hegyoldalban Bélkő. A keskeny, köves csapás a hegy körül visz, de Bence nekivág a hegynek, hogy mielőbb odaérjen, lohol fölfelé. Elfogy a lélekezete, hetek óta nem evett rendesen, elgyengült, visszanéz. A lova nem tud utánajönni. Hát nem jön! Bence majdnem elsírja magát:

— Még egy órával több!

Lemegy a lovához, vezeti az ösvényen, bozótok és kövek között. A ló is fáradt, meghajszolta. A férfi térdei reszketnek a fáradtságtól és izgalomtól. De csak előre! Mindjárt megtud mindent.

(Folytatjuk.)

Rejtvény-üzenetek

1. A szeptemberi szám megfejtői között egy könyvet sorsoltunk ki, a következő számok megfejtőit két csoportba sorozzuk és egy-egy könyvet sorsolunk ki a nagyok (V—VIII. osztályosok) és kicsik (I—IV. osztályosok) között.

2. Az idén is lesz pontverseny s év végén a legtöbb pontot elért megfejtők jutalmat kapnak.

3. A rejtvénykészítők is részt vesznek a pontversenyben.

Hegymegi Ilona, Edvi Illés Gedeon, Haas Ágoston és Stelczer Károly közölte a legközelebbi beküldésnél az osztályát is.

4. Haas Ágoston, Zauner Gyula, Filip-

inyi János és Belebi Horváth Tibor nem-sokára megkapják a tavalyi jutalomkönyvüket.

A szeptemberi rejtvények megfejtéséért pontokat kaptak a következők: Hursán Pál 17, Varga H. József 14, Vértesy Marietta 13, Bendl Mária 16, Filippinyi János 17, Barna Imre 14, Hegymegi Ilona 8, Esztergály Gyula 12, Komár Pál 14, Edvi Illés Gedeon 14, Schäffer Henrik 17, Láng Miklós 16, Babos István 12, Odorfer Magda 14, Mazán László 14, Emich László 14, Haas Ágoston 17, Stelczer Károly 16, Kocziszky Barna 17, Kappel László 12, Zauner Gyula 17, Belák Sándor 17, Juhász Ilonka 12, Gyeney Ilus 14, Szemes Eleonora 17, Somfai Ferenc 14, selebi Horváth Tibor 17, Bruckner József 13, Kozma Márta 17.

A könyvjutalmat Zauner Gyula nyerte.

Az első számban közölt rejtvények megfejtése:

1. Kis keresztrejtvény.

1	c	a	2	l	3	i	4	f	5	o	6	r	7	n	8	i	a
	a	■	9	a	d	a	l	i	a	■							d
10	p	ó	■	12	o	r	a	n	■	13	a	d					
14	i	r	15	■	16	m	j	■	17	u	r	i					
18	t	e	t	19	ó	■	■	20	u	t	a	s					
21	o	g	o	t	■	■	22	p	a	r	a						
23	l	o	m	■	24	a	h	■	26	l	á	b					
27	i	n	■	28	e	m	i	29	■	30	t	e					
	u	■	31	e	r	i	v	á	32	■		b					
33	m	a	h	a	g	o	n	i	f	a							

2. Számrejtvény.

Örüljetek az örülőkkel és sirjatok a sírókkal. (Pál levele a rómabeliekhez 12. rész, 15. vers.)

3. Lóugrás-rejtvények.

1. Peloponnesosi háború. 2. Karthago lerombolása. 3. Amerika felfedezése. 4. A harminc éves háború.

Az IFJÚ ÉVEK szerkesztősége

az első félévre a következő

pályázatokat hirdet:

1. Elbeszélés vagy útleírás. (Lehet akár komoly, akár vidám.) Jutalom: I. díj 20 pengő, II. díj 15 pengő, III. díj 10 pengő.

2. Vers. Jutalom: I. díj 15 pengő, II. díj 10 pengő, III. díj 5 pengő.

3. Rajz (tusrajz). Jutalom: I. díj 15 pengő, II. díj 10 pengő, III. díj 5 pengő.

A pályaműveket aláírni nem szabad, hanem csak jeligével kell ellátni. A nevet borítékban kell mellékelni s a borítékra ugyanazt a jeligét kell írni, amely a pályaművön van.

Beküldési határidő: 1935 november 20-a.

Az eredményt decemberi számunkban közöljük s ekkor kezdjük meg a nyertes pályamunkák közlését is.

BUDAPEST 1935. OKTÓBER

XIV. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM

IFJÚ ÉVEK. Ifjúsági folyóirat.

Alapította Algöver Andor.

Laptulajdonos az Országos Evangélikus Tanáregyesület.

Főszerkesztő: **Dr. BÁNKÜTI DEZSŐ.**

Felelős szerkesztő és kiadó: **Dr. REMPÖRT ELEK.**

Szerkesztő-bizottság: **Dr. H. Gaudy László**, Epest, **Keken András**, Hódmezővásárhely, **Raskó Kálmán**, Szarvas, **Dr. Ruhmann Jenő**, Sopron, **Weiszer Gyula**, Nyíregyháza, **Dr. Zelenka Margit**, Epest.

A kiadóhivatal vezetője: **Ruzicska László.**

Postatakarékpénztári csekkszámja száma: 26.111. — Telefon: 82-3-84.

Megjelenik a tanév folyamán minden hónapban.

Előfizetési ára egy évre 4 pengő, egyes szám ára 50 fillér.

Szerkesztőség: Budapest, VII., Damjanich-utca 28/b. III. 22.

(Kéziratok ide küldendők.)

Kiadóhivatal: Budapest, IV., Deák-tér 4. II. em.

Fogadóórak a hónap első és harmadik szombatján 6—7-ig itt!